

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 58.082.125
у Західноукраїнському національному
університеті
доктору економічних наук, професору,
в.о. директора навчально-наукового
інституту інноватики,
природокористування та інфраструктури
Західноукраїнського національного
університету
Бричу Василю Ярославовичу

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри підприємництва і
торгівлі Західноукраїнського національного університету

Волошина Романа Володимировича на дисертаційну роботу

Івашківа Ярослава Корнелійовича

**«Управління розвитком бізнесу в процесі посилення інноваційної
активності підприємства»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

У сучасних реаліях української економіки, що зазнає безпрецедентних трансформацій через воєнні дії та потребу в прискореній євроінтеграції, питання управління розвитком бізнесу виходить на рівень стратегічного виживання та забезпечення національної безпеки. Економічна модель, заснована на інерційному зростанні, втрачає ефективність, поступаючись місцем парадигмі, де ключовим драйвером стає інноваційна активність, а бізнес-процеси вимагають радикального переосмислення крізь призму цифрових технологій і сталого розвитку. Відповідно до цього інноваційний імператив сьогодні є не додатковою опцією, а обов'язковою умовою функціонування підприємств. Впровадження систем «керованої трансформації», що ґрунтуються на принципах Індустрії 5.0, дозволяє бізнесу не просто адаптуватися до турбулентності, а створювати нову додану вартість, забезпечуючи високий

рівень конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Окрім того, надзвичайної гостроти набуває потреба у формуванні гнучких організаційних структур, здатних ефективно реалізовувати спільні проекти в межах інноваційних екосистем та інноваційних паркових структур.

Актуальність обраної тематики зумовлена необхідністю подолання термінологічної невизначеності в менеджменті та впровадження науково обґрунтованих методів оцінки інноваційних резервів підприємств. Оптимізація операційної діяльності шляхом впровадження інструментів ощадливого виробництва та ергономічних підходів дає змогу вивільняти внутрішні ресурси, що в умовах дефіциту інвестиційного капіталу стає критично важливим для відновлення українських промислових підприємств. Таким чином, розробка концептуальної моделі управління розвитком бізнесу, яка поєднує теоретичні засади з прикладною економетрикою, є своєчасною науковою відповіддю на виклики повоєнної відбудови України.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету та безпосередньо пов'язане з виконанням таких тем: «Управління конкурентоспроможністю в підприємстві» (державний реєстраційний номер 0123U103460), де досліджено проблематику міжсуб'єктної співпраці в сфері інноваційної діяльності; «Підвищення конкурентоспроможності підприємства: цифровізація та інноваційні зміни» (державний реєстраційний номер 0123U104123), в межах якого запропоновано напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі посилення інноваційності підприємств; «Інноваційне підприємство та забезпечення гармонійного розвитку економіки України» (державний реєстраційний номер 0122U000925), в межах якої запропоновано методичний базис управління розвитком бізнесу на засадах інноваційності та доповнено методичні підходи в оцінюванні ефективності управління розвитком бізнесу в контексті посилення інноваційної активності підприємства.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Належний рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується глибоким аналізом теоретичних підходів до інноваційного розвитку підприємництва, застосуванням методології системного та еволюційного менеджменту, а також використанням широкого спектра загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. Достовірність результатів підтверджується опрацюванням значного масиву статистичних даних щодо діяльності молокопереробних підприємств, використанням сучасного математичного інструментарію (багатофакторного регресійного аналізу, лагової специфікації моделей) та успішною апробацією авторських управлінських рішень у діяльності реальних суб'єктів господарювання, що засвідчує високу якість проведеного дослідження.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи

Наукова новизна одержаних автором результатів полягає у теоретичному обґрунтуванні та прикладному розв'язанні важливого наукового завдання щодо трансформації механізмів управління розвитком бізнесу в умовах інноваційної активності, зокрема:

удосконалено:

- концептуальну модель управління розвитком бізнесу в умовах посилення інноваційної активності підприємства, орієнтовану на підвищення інноваційності та ефективності діяльності через генерування доданої вартості, що інтегрує принципи сталого підприємництва, вимоги ощадливого виробництва, розвиток стартап-екосистем, механізм взаємодії «бізнес – інноваційний парк» та прогнозу лагову модель інноваційних резервів;
- інструментарій оцінювання ефективності управління розвитком бізнесу за характеристиками інноваційності, який охоплює фінансово-економічний,

кадровий, технічний та інноваційний модулі з відповідними критеріями, індикаторами, показниками та методами їх розрахунку;

- засади формування архітектоніки механізму управління розвитком бізнесу, побудованого на принципі дуалістичності інноваційних процесів через поєднання генерування доданої вартості та врахування деструктивних ефектів інноваційних змін, що сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень;

- підхід до моделювання інноваційних резервів підвищення ефективності управління розвитком бізнесу на основі прогнозних моделей інноваційної активності, що дозволяє визначати фактори та ключові показники впливу на динаміку доданої вартості;

набули подальшого розвитку:

- понятійний апарат через уточнення дефініцій «розвиток бізнесу», «управління розвитком бізнесу» та «інноваційний імператив розвитку підприємств», що розширює термінологічне поле теорії управління в контексті інноваційного розвитку;

- науково-методичні положення щодо застосування класифікаційного методу з урахуванням рівня інноваційної активності підприємства та вимог стандартів ЄС, що дало змогу розробити шкалу оцінювання інноваційності підприємства;

- обґрунтування векторів розбудови інноваційних підприємницьких екосистем на основі співпраці з інноваційними парковими структурами через модернізацію організаційного управління та механізм міжсуб'єктної взаємодії;

- напрями покращення управління розвитком бізнесу шляхом впровадження інновацій ощадливого виробництва, що поєднують підходи ергономіки, методичку 5S та побудову ланцюга цінностей відповідно до вимог НАССР для активізації інноваційної діяльності підприємства.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в поглибленні

теоретико-методичних підходів щодо удосконалення механізмів управління розвитком бізнесу в контексті підвищення інноваційної активності підприємств.

Результати дисертаційного дослідження мають практичне значення, що підтверджується їх впровадженням у діяльність підприємств харчової промисловості, органів місцевого самоврядування та інноваційних інституцій. Практичне застосування одержаних результатів пов'язане з удосконаленням управління розвитком бізнесу на засадах посилення інноваційної активності, оцінюванням ефективності управлінських рішень та розвитком інноваційних підприємницьких екосистем.

Окремі положення та рекомендації дисертації також використано в освітньому процесі Західноукраїнського національного університету під час викладання дисциплін «Підприємництво», «Екопідприємництво», «Інноваційна діяльність в бізнесі», «Ринкова інфраструктура» та «Управління інноваційними проектами» (довідка № 126-26/1185 від 15.05.2026 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації дисертаційного дослідження, включаючи результати, що характеризують наукову новизну роботи, достатньою мірою висвітлені у 13 наукових працях автора. Кількість, рівень та зміст опублікованих наукових праць відповідають вимогам щодо апробації та оприлюднення результатів дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» і забезпечують повне відображення основних положень, висновків та результатів дисертаційної роботи.

Особистий внесок дисертанта в отриманих наукових результатах

Оцінюючи дисертаційну роботу Івашків Я. К., можна зробити висновок, що результати дослідження є актуальними. Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною автором на високому теоретико-методичному рівні, в якій

отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують завдання поглиблення концептуальних засад і розробки прикладних інструментів удосконалення управління розвитком бізнесу в процесі посилення інноваційної активності підприємств.

Зокрема, здобувачем особисто: обґрунтовано авторське трактування понятійного апарату (розвиток бізнесу, інноваційний імператив); розроблено концептуальну модель управління на засадах дуалістичності інноваційних процесів; запропоновано шкалу інноваційного статусу підприємства та методику оцінювання ефективності управління; побудовано прогностну лагову регресійну модель оцінки резервів вартісного зростання бізнесу; впроваджено практичні інструменти ощадливого виробництва та проекти модернізації організаційних структур на молокопереробних підприємствах.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення матеріалу

Структура дисертаційної роботи є цілісною та логічно вибудованою. Зміст дослідження, теоретичні узагальнення, науково-методичні положення та практичні результати узгоджуються з визначеною метою і поставленими завданнями. Матеріал викладено послідовно, науковим стилем, державною мовою, з дотриманням чинних вимог до оформлення дисертаційних робіт.

Основні положення, висновки та результати дослідження достатньо апробовані й оприлюднені у фахових наукових виданнях, матеріалах науково-практичних конференцій та інших наукових публікаціях.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

Відповідно до довідки про результати перевірки рукопису дисертації Івашківа Ярослава Корнелійовича на тему «Управління розвитком бізнесу в процесі посилення інноваційної активності підприємства» за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення StrikePlagiarism, ознак академічного плагіату не виявлено. Встановлено, що всі текстові збіги з опублікованими

джерелами мають належне бібліографічне оформлення та супроводжуються відповідними посиланнями, а неправомірних запозичень і порушень вимог академічної доброчесності не встановлено. Робота виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності та вимог законодавства України у сфері авторського права і суміжних прав.

Зауваження до роботи та її дискусійні положення

Попри ґрунтовність та високу наукову цінність роботи, результати дослідження містять положення, що потребують подальшого обговорення та уточнення, зокрема:

1. Автор вдало інтегрує концепцію Індустрії 5.0 у сучасний управлінський дискурс. Разом із тим, у межах концептуальної моделі (розділ 1, підрозділи 1.2) механізми взаємодії між елементами системи та «дуалістичність» інноваційних процесів потребують більш детального висвітлення. Доцільно було б конкретизувати алгоритми мінімізації деструктивних наслідків «творчого руйнування», щоб підприємство могло чітко балансувати між інноваційним оновленням та збереженням операційної стійкості.

2. Запропонована методика оцінювання інноваційності управління (підрозділ 1.3) є системною та відповідає стандартам ЄС. Проте для підвищення її прикладної спроможності варто було б доповнити систему показників індикаторами, які б нівелювали складність отримання достовірної інформації про нематеріальні активи на невеликих підприємствах, оскільки саме ці активи часто є ключовим джерелом доданої вартості.

3. Використання поліноміальних моделей та регресійного аналізу забезпечує високу наукову обґрунтованість отриманих результатів (підрозділи 2.1, 2.3). Водночас, з огляду на високу волатильність середовища в умовах війни, було б доцільним доповнити аналіз інструментами багатоваріантного сценарного прогнозування. Це дозволило б краще врахувати вплив непередбачуваних зовнішніх факторів на динаміку доданої вартості, які в сучасних умовах можуть

суттєво змінювати характер та силу кореляційних зв'язків.

Викладені вище дискусійні зауваження не зменшують наукової цінності роботи та не ставлять під сумнів достовірність отриманих автором висновків, але окреслюють потенціал для подальшого розвитку запропонованих концепцій.

Представлена дисертація є цілісним та завершеним науковим дослідженням, у якому автором самостійно розв'язано важливе завдання – обґрунтування комплексної моделі управління розвитком бізнесу в умовах активізації інноваційних процесів. Робота вирізняється високим рівнем методологічної пропрацьованості та здатністю поєднувати фундаментальні теоретичні засади з розробкою конкретних управлінських інструментів, що мають доведену ефективність на рівні молокопереробних підприємств. Сформульовані здобувачем пропозиції та результати математичного моделювання суттєво доповнюють існуючий науковий дискурс та створюють надійну основу для трансформації бізнес-процесів у сучасних турбулентних умовах. За сукупністю отриманих результатів, науковою новизною та практичною орієнтованістю, дана праця відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня та є значним внеском у розвиток сучасної управлінської науки.

Загальний висновок

Дисертація Івашківа Ярослава Корнелійовича на тему «Управління розвитком бізнесу в процесі посилення інноваційної активності підприємства» є результатом самостійно виконаного наукового дослідження, присвяченого вирішенню актуального наукового завдання у сфері управління розвитком підприємств. Робота відзначається послідовністю викладу матеріалу, належним рівнем методологічного забезпечення та логічністю побудови. Сформульовані автором положення, висновки і практичні рекомендації базуються на результатах проведеного дослідження, характеризуються достатнім рівнем наукової обґрунтованості та достовірності, а також мають теоретичне і

прикладне значення. Наукові результати дисертації знайшли належне відображення в опублікованих працях автора. Дисертаційна робота справляє позитивне враження, виконана відповідно до сучасних вимог до наукових досліджень і свідчить про належний рівень фахової підготовки здобувача.

За змістом, актуальністю, рівнем опрацювання наукової проблематики, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертаційна робота відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (зі змінами), а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами). Автор дисертації – Івашків Ярослав Корнелійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва і торгівлі
Західноукраїнського національного
університету

Роман ВОЛОШИН